

בין המילים

כתב עת לטיפול באמצעות אמנויות

גיליון 17 | קיץ תש"ף, יולי 2020

כתב העת "בין המילים"

בין המילים הוא כתב עת שפיט העוסק בסוגיות שסביב טיפול באמצעות אמנויות. כתב העת היוצא לאור פעמיים בשנה הוא פרסום משותף של בית הספר לטיפול באמצעות אמנויות, הפקולטה למדעי הרוח והחברה, והמכון לחינוך מתקדם שבמכללת סמינר הקיבוצים.

בין המילים נועד להעשיר ולהעמיק את הדיון בסוגיות מהותיות הנוגעות לתחום המקצועי והמגוון של הטיפול באמצעות אמנויות לכל צורותיו ושלוחותיו: טיפול באמנות, ביבליותרפיה, טיפול בפסיכודרמה, טיפול בתנועה, דרמה-תרפיה וטיפול במוזיקה.

בין המילים מתפרסמים מאמרים ורשימות שיש בהם כדי לתרום לפיתוח התחום התיאורטי של הנושא הנדון, וכן להרחיב את המשמעות הקלינית והטיפולית שלו. עם קהל היעד שכתב העת מכוון אליו נמנים חוקרים, מורים ומטפלים הפועלים במסגרות אקדמיות וטיפוליות, וכן אנשי חינוך בעלי זיקה לנושאים שבין המילים עוסק בהם.

בין המילים פונה גם לבוגרים צעירים ולסטודנטים בתהליכי ההכשרה האקדמית והמקצועית, וכן לציבור הרחב הקשוב להיבטים תרבותיים, אמנותיים ועיוניים של סביבתו.

אנו מקווים להיות מקום מפגש יצירתי ומעורר השראה ומזמינים אנשי מקצוע לתרום ממחקריהם ומפרי כתיבתם.

○ [קול קורא](#) למשלוח מאמרים לפרסום בכתב העת **בין המילים**

○ [הנחיות להגשת מאמרים](#) לכתב העת **בין המילים**

עורכת כתב העת: ד"ר נעמה לב ארי, ראש ביה"ס לטיפול באמצעות אמנויות

חברי מערכת "בין המילים" | מכללת סמינר הקיבוצים:

פרופ' נמרוד אלוני, ראש המכון לחינוך מתקדם
פרופ' סמדר דוניצה-שמידט, דיקן הפקולטה למדעי הרוח והחברה
פרופ' אדיר כהן, אוניברסיטת חיפה ומכללת עמק יזרעאל
פרופ' שי פרוגל, מכללת סמינר הקיבוצים ואוניברסיטת תל אביב
פרופ' עינת מטצל, אוניברסיטת ליוולה, קליפורניה
ד"ר ניסים אבישר, מכללת סמינר הקיבוצים

ד"ר אורית דודאי, לינור שטיינהרדט – טיפול באמנות
ד"ר עינת שופר אנגלהרד, ד"ר מאיה וולקן – טיפול בתנועה
ד"ר יפתח רון, ד"ר ציקי כהן – טיפול בפסיכודרמה
ד"ר אורלי וקנין, ד"ר שרית בר זקן – ביבליותרפיה

ISSN 2616-9517

עריכת תוכן: חיה קול-אל אייכנראנד
עיצוב גרפי: יוסי ארזה, חיה קול-אל אייכנראנד
ניהול האתר: נעה זכאים
מזכירת המערכת: יעל אחיון
כתובת דוא"ל להגשת מאמרים לפרסום בכתב העת:
Arts.Therapy@smkb.ac.il

תוכן העניינים

5 בפתח הגיליון

7 מחברי המאמרים | בין המילים 17

■ מאמרים

9 "אל תדאגי, בסוף יהיה שלום": יחסי מטפל-מטופל משני עמים
רינת פודיסוק רייזנר

28 הקול הרביעי: הווטסאפ – הטקסט המלווה את השעה הטיפולית
אורלי וקנין, יפית דונסקי, ענבר סופרי

45 "ה'יה ה'יה פעם...": שימוש במעשיות לחשיפת דפוסי נפש תרבותיים
– על טיפול ביבליותרפי רגיש-תרבות
שרית בר זקן

65 "החי המסמל" בעולמה של אדונית החיות: מבט יונגיאני על ייצוגי בעלי חיים
בטיפול במצב פסיכוטי סוער
אילנה לח

90 תהליכי פיצול ואינטגרציה במרחב הפסיכודרמטי: תיאור מקרה של טיפול
קבוצתי בפסיכודרמה עם אסירים בשיקום
ירון מוטולה, יפתח רון

■ רשמים מתערוכה

109 על פגרי חיות בציוריו של חיים סוטין | בעקבות התערוכה "נפש עירומה"
במשכן לאמנות בעין חרוד (2019-2020)
רות נצר

בפתח הגיליון

גיליון 17 של כתב העת בין המילים רואה אור בתקופה המורכבת של קשיי הקורונה, שעה שאנו עדיין לומדים את השפעתה על כל מעגלי חיינו. הותרנו מאחור תכנים חווייתיים, אישיים, משפחתיים וחברתיים, שהיו זה מכבר נחלת העבר. נדמה שאופן החשיבה שלנו על תופעות הזמן, המרחב והקיום האנושי מתחלף ומתנסה בהתמודדות חדשה, שלא הכרנו מעולם.

המרחב הגלובלי מוצף מידע, והכול מתערבב במידות משתנות של אחריות ומהימנות. בתוך כך, אנו עדים ונחשפים לשיתופים בסיפורי חיים מורכבים ומעוררי חרדה, ולצד זה נמצא גם הזדמנות להתמודדות חדשה וללמידה. כל התכנים הרגשיים האלה באים לידי ביטוי הן ביחסים הבינאישיים, והן ביחסים טיפוליים, וכך גם בחשיבה התיאורטית על יחסים טיפוליים. אנו מתלבטים כיצד אפשר לקיים מפגשים בעלי משמעות, איך להתנסות ביחסים מרחוק, וגם בסוגיות של הוראה מקוונת, השימוש השכיח באפליקציית זום כמדיום חדש שנטמע בחיינו, ועוד.

המאמרים שבגיליון הנוכחי נכתבו כולם לפני ההתרחשויות האלה, ולפיכך אין בהם ביטוי ישיר לתמורות העתים ולשבר הגדול מצד אחד, ולממדי האבל והגעגועים, וההכרח בשינויים הנדרשים בהרגלי החיים, מצד אחר. ואולי גם נדרש איזה מרחק כדי להתבונן באופן מושכל בתופעות שאירעו. הכתיבה בסוגיות הרלוונטיות למציאות חיינו החדשה תידחה לעתיד לבוא, ונשקול לייחד לה גיליון משלה.

לפנינו חמישה מאמרים שמקורם כאמור במציאות חיינו המוכרת טרום פרוץ המשבר הבריאותי, שבעקבותיו המשבר הכלכלי והחברתי. הם עוסקים בהגות תרבותית ובעשייה הטיפולית הקונקרטית בתחומי הטיפול באמנות, ביבליותרפיה ופסיכודרמה. ובכל זאת, למרות כל הנאמר לעיל, מתברר כי גם בהם יימצאו תהליכים רגשיים, תפיסות תיאורטיות ומודלים ערכיים, שכוחם יפה לכל שעה. מבין התכנים הרלוונטיים תמיד מצויים הקשב המיוחד לדפוסי נפש תרבותיים, אופייה הדיגיטלי של השעה הטיפולית ואף התקווה לשלום בין העמים. בתוך כך ובהלימה

לאופיו של כתב העת, ימצאו בגיליון הנוכחי גם ייצוגים קונקרטיים וסימבוליים של מצבי נפש מעוררי חרדה וקשיים.

אפשר לומר כי הגיליון מעניק לקוראים – אנשי טיפול מתחומי האמנויות ומתחומי הפסיכולוגיה והפסיכותרפיה, לצד אלה העוסקים בעולם החינוכי – היכרות עם מחשבה מקורית, רעיון ביקורתי והתנסות חדשה במציאות חיינו המורכבת. אנו מקווים להעניק לדברים פשר ומשמעות, חוויה חדשה, ומידה רבה של טוב לעולם הזקוק לכך. וכעת יותר מתמיד.

בברכה,

ד"ר נעמה לב ארי

ראש ביה"ס לטיפול באמצעות אמנויות
עורכת כתב העת בין המילים

Naama.levari@smkb.ac.il

מחברי המאמרים לגיליון 17, קיץ תש"ף

רינת פודיסק רייזנר | מטפלת באמנות, בעלת M.A בטיפול באמנות, מרצה
במכללה לחברה ואמנות
rinatreisner@gmail.com

ד"ר אורלי וקנין | ראש התוכנית לביבליותרפיה, בית הספר לטיפול באמצעות
אמנויות, הפקולטה למדעי הרוח והחברה, מכללת סמינר הקיבוצים
orlyvk@gmail.com

יפית דונסקי | בעלת M.A בדרמה תרפיסטית, ופסיכותרפיסטית בגישה
יונגיאנית. מדריכה במתי"א חיפה.

ענבר סופרי | ביבליותרפיסטית, דוקטורנטית במעבדה להתפתחות הילד
באוניברסיטת חיפה.

ד"ר שרית בר זקן | מרצה בתוכנית לביבליותרפיה, בית הספר לטיפול
באמצעות אמנויות, הפקולטה למדעי הרוח והחברה, מכללת סמינר הקיבוצים
saritzaken@gmail.com

ד"ר אילנה לח | מטפלת באמנות – מדריכה. פסיכותרפיסטית. קנדידטית
במכון הישראלי לפסיכולוגיה יונגיאנית
Elana.lkh@gmail.com

ד"ר יפתח רון | ראש התוכנית לטיפול בפסיכודרמה, בית הספר לטיפול
באמצעות אמנויות, הפקולטה למדעי הרוח והחברה, מכללת סמינר הקיבוצים
yiftron@gmail.com

ירון מוטולה | מטפל בפסיכודרמה, שחקן, בוגר התוכנית לתואר שני בטיפול
בפסיכודרמה, מכללת סמינר הקיבוצים
ymotolla@gmail.com

רות נצר | פסיכולוגית קלינית יונגיאנית
netzerr@bezeqint.net